

Halden SV sitt forslag til budsjett for 2025

**For de mange
- ikke for de få**

Solidaritet og fellesskap

Halden SV sitt budsjettforslag for 2025

Med dette dokumentet legger Halden Sosialistisk Venstreparti fram sitt forslag til budsjett for 2025. Kommunedirektørens forslag til budsjett legges til grunn for forslaget. Dette forslaget fremkommer som endringer/justeringer i forhold til kommunedirektørens forslag.

Dette er et budsjett for 2025 som reflekterer behov for styrking av både undervisningssektoren og helse- og mestringsektoren. Budsjett 2025 bygger videre på budsjett 2024 som vektla å finne samsvar mellom reelle utgifter innen sektorene og vedtatt budsjett. Nettorammane er økt med **65,5** millioner for å oppnå balanse og forsvarlig drift innen de ulike sektorene.

Halden skal være et godt sted å leve gjennom hele livet. SV vil sikre gode kommunale tjenester for alle, uavhengig av inntekt. Kampen mot forskjells-Halden må intensiveres. Flere og flere av våre innbyggere trenger økt støtte og hjelp i hverdagen. Kommunen skal være en garantist for å legge forholdene til rette slik at våre innbyggere kan få et verdig og godt liv.

Store forskjeller, usikkerhet og utrygghet for egen framtid er et hinder for å klare et grønt skifte hvor vi skal kutte utslipp, bygge opp nye grønne næringer, dele godene og redusere forskjellene i samfunnet.

Dette budsjettet skal skjerme barn- og unges skole og oppvekstmiljø og ivareta de syke og eldre i kommunen. Derfor opprettholdes Prestebakke skole, Iddebo sykehjem og Halden helsehus åpnes for nye avlastningsplasser. I tillegg opprettholdes stedlig bemanning i Hagegata.

Ingen innbyggere i Halden kommune skal fryse eller mangle mat og nødvendige medisiner. Lag og organisasjoner som i dag bidrar med støtte til dette skal styrkes. I tillegg må NAV øke det forebyggende arbeidet og de sosiale ytelsene til et nivå som folk faktisk kan leve av uten å måtte stå i matkøer. Ramme for sosialhjelpstøtten økes.

Halden kommune skal videreføre og forsterke treparts-samarbeidet med ansatte og deres organisasjoner.

Halden kommune skal forsere gjennomføringen av heltidsansettelser. Bruken av variabel lønn og innkjøp av tjenester fra vikarbyråer skal reduseres.

Halden kommune skal arbeide for å hindre vold i nære relasjoner, i den sammenheng er det viktig med et krisesenter i Halden hvor kvinner, menn og barn kan søke nødvendig hjelp og bistand.

Nærmere om ulike tiltak, investeringer og verbalpunkter i budsjettforslaget

Undervisning og oppvekst:

Barn og unge i Halden skal gis gode oppvekstvilkår. Kommunale barnehager og grunnskolen i Halden skal sikre at alle barn får tilegnet seg kunnskaper og ferdigheter ut fra sine forutsetninger. Kommunalavdeling for undervisning og oppvekst tilføres **12,5** mill.kr. for å oppnå denne balansen.

Kommunedirektørens forslag om nedbemanning og nedleggelse i undervisningssektoren reverseres. Det avsettes midler til å opprettholde dagens satser på SFO.

Helse og mestring:

Halden kommune skal sikre gode tjenestetilbud overfor innbyggerne innen helse og mestring. Sektoren styrkes med **44,1** mill.kr. I tillegg må arbeidet med å igangsette en opptrappingsplan for å møte behov for helse og omsorg til den eldste aldersgruppen prioriteres.

Halden kommune skal videreføre og forsterke treparts-samarbeidet med de ansatte og deres organisasjoner, samt forsere gjennomføringen av heltidsansettelser for å skape bedre vilkår for Haldens helsesektor som en helhet.

Ferietilskuddet til personer med funksjonsvariasjoner opprettholdes, men reduseres ut fra behov. Bassenget på sykehjemmet gjenåpnes. Samarbeidet med Kirkens bymisjon – styrkes.

Sentraladministrasjonen

Forebyggende arbeid er sentralt i målet om å gi gode tjenester til innbyggerne. Idrett og fysisk aktivitet bidrar til å gi god folkehelse. Det avsettes midler i budsjett på **9,6** mill. kr. som skal dekke avgifter til barn og unge som har behov for økonomisk støtte for å delta i aktiviteter, støtte av private idrettsanlegg og styrking av arbeidet med nærmiljøskoler.

Tiltak – drift (<i>millioner kroner</i>)	Budsjett 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028
Undervisning, oppvekst og kultur:				
Reversering nedleggelse Prestebakke	5,0			
Reversering økte SFO-satser	0,5			
Tilskudd til fritidsaktiviteter for barn og unge	1,0			
Ekstra ressurser til undervisningssektoren	5,0			
Opprettholdelse årsverk Brygga kultursal	1,0			
Sum	12,5			

Helse og mestring:				
Reversering nedleggelse Iddebo	20,0			
Avlastningsplasser – Halden helsehus	15,0			
Bassenget sykehjemmet gjenåpnes	1,8			
Ferietilskudd for mennesker med nedsatt funksjonsevne	0,1			
Styrke Kirkens Bymisjon	0,4			
Styrke Verdensbro	0,3			
Aktivitetspenger til støttekontakter	0,5			
Opprettholde stedlig bemanning - Hagegata	2,0			
Opprettholdelse av krisesenter i Halden	3,0			
Opprettholdelse av brukerombud - årsverk	1,0			
Sum	44,1			
Sentraladministrasjonen				
Økt støtte Halden idrettsråd – sammen om Halden	0,2			
Støtte private idrettsanlegg	0,5			
Pride på Grensen	0,2			
Økt ramme til NAV – forebygging og økte satser	5,0			
Frivillige organisasjoner	2,5			
½ stilling Frivilligsentralen	0,5			
Sum	8,9			
Sum totalt	65,5			

Inntektssiden og øvrig inndekning/omprioriteringer i drift:

Konkrete forslag til inndekning av våre tiltak og endringer er summert til **65,5** millioner kroner:

- Økt ramme iflg. rådmannen 25 mill
- Disposisjonsfondet 8 mill
- Økt skatt inntekt/formue 10 mill (1% økning)
- Økt rammetilskudd 13 mill (1% økning)
- Reduksjon politikergodtgjøring/lønn 1,5 mill
- Bruk av premiefondet 8,0 mill

Justeringer i forhold til kommunedirektørens forslag – investering

Arbeidet med utvikling av en skulpturpark ved Kulturhuset vil berike både området og kunstneren som får noen av sine skulpturer plassert i dette området. Det avsette **0,7 millioner** til dette formålet i investeringsbudsjettet.

Det investeres materiell og utstyr i de kommunale barnehagene og grunnskolen i Halden. Det tilføres **3 millioner** i investeringsbudsjettet.

Det avsettes midler i økonomiplanperioden for å videreføre planer om svømmehall.

	2025	2026	2027	2028
Skulpturpark	0,7			
Inventar og utstyr til skoler og barnehager	3,0	3,0		

Bevilgningsoversikt drift etter § 5-4 1. ledd	Regnskap 2023	Oppr. budsjett 2024	Økonomiplan 2025	Økonomiplan 2026	Økonomiplan 2027	Økonomiplan 2028
Sentrale inntekter						
Skatt på inntekt og formue	-919 705	-970 252	-1 035 988	-1 050 988	-1 055 936	-1 061 613
Ordinært rammetilskudd	-1 192 554	-1 243 700	-1 343 496	-1 353 046	-1 364 463	-1 375 895
Skatt på eiendom	-100 268	-101 485	-116 547	-117 747	-118 947	-120 147
Andre generelle statstilskudd	-5 433	-1 750	-1 750	-1 750	-1 750	-1 750
Sum Sentrale inntekter	-2 217 960	-2 317 187	-2 497 781	-2 523 531	-2 541 096	-2 559 405
Driftsutgifter per tjenesteområde	1 990 525	2 042 823	2 158 743	2 147 799	2 153 249	2 173 448
Avskrivninger	187 837	184 468	201 312	201 312	201 312	201 312
Brutto resultat (KOSTRA)	-39 598	-89 896	-137 726	-174 420	-186 535	-184 645
Netto finansutgifter og inntekter						
Renteinntekter og utbytte	-56 585	-43 395	-40 400	-40 400	-40 400	-40 400
Renteutgifter, prov. og andre fin.utgifter	111 921	110 371	122 867	131 364	141 947	147 947
Avdrag på lån	161 456	183 101	184 000	184 000	184 000	184 000
Motpost avskrivninger	-60 934	0	0	0	0	0
Finansutgifter i tjenesteområdene	49 629	80 586	65 854	65 854	65 854	65 854
Sum Netto finansutgifter og inntekter	205 487	330 663	332 321	340 818	351 401	357 401
Motpost avskrivninger	0	0	0	0	0	0
Motpost avskrivninger i tjenesteområdene	-126 904	-177 677	-201 312	-201 312	-201 312	-201 312
Netto resultat	38 985	63 090	-6 717	-34 914	-36 446	-28 556
Avsetninger og årsoppgjørdisposisjoner						
Til ubundne avsetninger	0	0	145	28 342	29 874	21 984
Bruk av ubundne avsetninger	-35 094	-83 244	-6 125	-8 363	-6 388	-5 000
Overført til investering	0	20 000	6 125	8 363	6 388	5 000
Netto avsetninger og årsoppgjørdisposisjoner i tjenesteområdene	-3 935	154	6 572	6 572	6 572	6 572
Sum Avsetninger og årsoppgjørdisposisjoner	-39 029	-63 090	6 717	34 914	36 446	28 556
Årsoverskudd / underskudd	-44	0	0	0	0	0
Bevilgningsoversikt drift etter § 5-4 2. ledd						
Regnskap 2023	Rev. budsjett 2024	Økonomiplan 2025	Økonomiplan 2026	Økonomiplan 2027	Økonomiplan 2028	
Fellesområder	-19 769	0	0	0	0	
Sentraladministrasjon	295 214	319 699	349 740	347 105	350 905	352 732
Kommunalavdeling Undervisning & Oppvekst	779 377	820 076	855 354	839 899	815 657	818 688
Kommunalavdeling Helse og mestring	848 228	852 118	888 649	895 325	919 067	933 041
Kommunalavdeling Teknisk	162 868	165 382	167 046	166 046	167 546	169 200
Fellesfunksjoner	29 306	-26 923	-29 620	-28 150	-27 500	-27 787
VAR og Havn	1 927	2	0	0	0	0
Sum netto rammer	2 097 151	2 130 354	2 231 169	2 220 225	2 225 675	2 245 874
Herav:						
Avskrivninger	187 837	184 468	201 312	201 312	201 312	201 312
Renteinntekter	-23 882					
Renteutgifter	73 510	80 516	65 784	65 784	65 784	65 784
Avdrag på lån	0	70	70	70	70	70
Motpost avskrivninger	-126 904	-177 677	-201 312	-201 312	-201 312	-201 312
Overføring til investering	4 000	4 724	0	0	0	0
Avsetninger til bundne driftsfond	34 068	10 163	14 078	14 078	14 078	14 078
Bruk av bundne driftsfond	-38 111	-14 733	-7 506	-7 506	-7 506	-7 506
Bruk av disposisjonsfond	-3 892	0	0	0	0	0
Dekning av tidligere års merforbruk	0	0	0	0	0	0
Sum rammer uten 1A-poster	1 990 525	2 042 823	2 158 743	2 147 799	2 153 249	2 173 448

Bevilgningsoversikt drift etter § 5-5 1. ledd	Regnskap 2023	Rev. budsjett 2024	Økonomiplan 2025	Økonomiplan 2026	Økonomiplan 2027	Økonomiplan 2028
Investeringer i varige driftsmidler	778 665	331 906	84 500	90 200	79 800	69 500
Tilskudd til andres investeringer	7	0	3 000	2 000	2 000	2 000
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	5 831	3 050	4 000	4 000	4 000	2 950
Utlån av egne midler	0	0	0	0	0	0
Avdrag på lån	0	0	0	0	0	0
Sum investeringsutgifter	784 503	334 956	91 500	96 200	85 800	74 450
Kompensasjon for merverdiavgift	-108 445	-50 875	-6 100	-7 440	-5 960	-3 900
Tilskudd fra andre	-9 440	-62 700	0	0	0	0
Salg av varige driftsmidler	-44 027	0	0	0	0	0
Salg av finansielle anleggsmidler	0	0	0	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån av egne midler	-730	0	0	0	0	0
Bruk av lån	-555 266	-193 608	-75 275	-76 397	-69 452	-62 600
Sum investeringsinntekter	-717 908	-307 183	-81 375	-83 837	-75 412	-66 500
Videreutlån	66 824	70 000	70 000	70 000	70 000	70 000
Bruk av lån til videreutlån	-50 038	-70 000	-70 000	-70 000	-70 000	-70 000
Avdrag på lån til videreutlån	18 394	22 000	22 000	22 000	22 000	22 000
Mottatte avdrag på videreutlån	-24 869	-22 000	-22 000	-22 000	-22 000	-22 000
Netto utgifter videreutlån	10 311	0	0	0	0	0
Overføring fra drift	-4 000	-24 724	-6 125	-8 363	-6 388	-5 000
Avsetninger til bundne investeringsfond	7 213	0	0	0	0	0
Bruk av bundne investeringsfond	-25 640	0	0	0	0	0
Avsetninger til ubundet investeringsfond	7 870	0	0	0	0	0
Bruk av ubundet investeringsfond	-62 349	-3 050	-4 000	-4 000	-4 000	-2 950
Dekning av tidligere års udekket beløp	0	0	0	0	0	0
Sum overføring fra drift og netto avsetninger	-76 906	-27 774	-10 125	-12 363	-10 388	-7 950
Fremført til inndekning i senere år (udekket)	0	-1	0	0	0	0
Bevilgningsoversikt drift etter § 5-5 2. ledd	Regnskap 2023	Rev. budsjett 2024	Økonomiplan 2025	Økonomiplan 2026	Økonomiplan 2027	Økonomiplan 2028
Fellesområder	2	0	0	0	0	0
Sentraladministrasjon	9 938	5 117	1 000	0	0	0
Kommunalavdeling Undervisning og oppvekst	4 101	6 000	9 000	3 000	0	0
Kommunalavdeling Helse og mestring	6 396	15 000	8 800	8 800	8 800	5 500
Kommunalavdeling Teknisk	592 258	231 906	15 700	28 400	21 000	14 000
Var og Havn	164 274	73 883	50 000	50 000	50 000	50 000
Org. Oppsett mangler	1 696	0	0	0	0	0
Sum investeringsutgifter	778 665	331 906	84 500	90 200	79 800	69 500

Halden SV sin innstilling:

- Halden SV sitt forslag til budsjett 2025 og økonomiplan 2025 - 2028 vedtas i henhold til
 - § 5-4 Bevilgningsoversikter - drift (1A),
 - § 5-4 Sum bevilgninger drift, netto (1B),
 - § 5-5 Bevilgningsoversikter - investering (2A),
 - § 5-5 Bevilgningsoversikter - investering (2B).
- Kommunedirektøren gis fullmakt til å disponere ressursene innenfor hvert område i Sum bevilgninger drift, netto (1B). I tillegg gis Kommunedirektøren fullmakt til å justere budsjettet mellom områdene i Sum bevilgninger drift, netto (1B) når det gjelder justeringsbehov av teknisk karakter, og som ikke påvirker tjenestene eller tjenestetilbudet. Øvrige budsjettjusteringer mellom sektorene legges frem for formannskap og kommunestyre etter innstilling fra Kommunedirektøren.
- Kommunedirektøren skal påse at rammer og vedtak følges opp og rapporterer en enklere økonomirapport hver måned, samt en mer omfattende rapport tertialvis til hovedutvalg, formannskap og kommunestyre.

4. Formannskapet disponerer investeringsbudsjettet, innenfor tildelt ramme, i henhold til Bevilgningsoversikter - investering (2B).
5. Halden kirkelige fellesråd gis et driftstilskudd på 14,42 mkr for 2025.
6. Kommunedirektøren gis fullmakt til å ta opp lån på til sammen 145,27 millioner kr. VAR-lån utgjør 50,00 millioner kr av den totale lånesummen. Lånene avdras med en vektet avdragstid sett opp mot objektenes levetid. Startlån utgjør 70 millioner kr av den totale lånesummen og tas opp i henhold til Husbankens retningslinjer, primært med en avdragstid på 20 år.
7. Trekkrettighet i bank beholdes på 400 millioner kr i 2025.
8. Halden kommune skriver ut eiendomsskatt på faste eiendommer, inkludert tomter, i hele Halden kommune for skatteåret 2025 jf. eiendomsskattelovens §§2 og 3 bokstav a. Kommunen skriver ut skatt på næringsdelen (bygning og grunn) i tidligere skattlagte verk/bruk (annet ledd i overgangsregel til esktl. §§ 3 og 4).

For utskriving av skatt på boligeiendommer benyttes Skatteetatens formuesgrunnlag for de boliger hvor dette er beregnet jf. eskl. § 8 C-1. For øvrige faste eiendommer gjennomføres allmenn kommunal taksering jf. eskl. § 8 A-2 og 8 A-3.

Før øvrig gjelder (jf. eiendomsskattelovens § 10) følgende for utskrivingen av eiendomsskatt for året 2025:

- a) Med de unntak som er nevnt under skal skattesatsen etter eskl. § 11 være 7 promille av den fastsatte takstverdien.
 - b) Med hjemmel i eskl. § 12, bokstav a, skal skattesatsen for «bustadelen i eiedomar med sjølvstendige bustaddelar» og fritidseiendommer være 3 promille av takstverdien. Ubebygde tomter beskattes med 3 promille av takstverdien jf. eskl. § 12, bokstav b.
 - c) I tillegg gis etter eskl. § 11, annet ledd, et bunnfradrag på 500 000 kr for hver selvstendig boenhet i boliger (herunder fritidseiendommer) i faste eiendommer som ikke blir brukt i næringsvirksomhet. Nye boliger uten formuesgrunnlag undergis kommunal taksering inntil formuesgrunnlag foreligger fra Skatteetaten.
 - d) Etter eskl. § 7 kan som tidligere, etter nærmere søknad og vedtak for den enkelte eiendom, fritas eiendommer etter dennes bokstav a) «eigedom åt stiftingar eller institusjonar som tek sikte på å gagne ein kommune, eit fylke eller staten» og dennes bokstav b) «bygning som har historisk verdi».
 - e) Etter eskl. § 5, bokstav a, fritas eiendom som Staten eier så langt eiendommen har historiske bygg eller anlegg gjennom fredningsvedtak jf. Lov om kulturminner.
 - f) Etter eskl. § 5, bokstav h, skal fritas «eigedom som vert driven som gardsbruk eller skogbruk». For slike eiendommer gjelder dog at det skal svares eiendomsskatt forvåningshus, kårbolig, med garasjer og uthus, og passende tomt. Eiendomsskatten for dette svares etter samme satser og regler som for boligeiendommer.
 - g) Kommunens skattetakstvedtekter.
9. De gebyrsatser som fremkommer i gebyrregulativer/ /forskrifter som er vedlagt dette dokument vedtas.

10. Kommunale avgifter skrives ut i 4 terminer i 2025, med forfall 20. mars, 20. mai, 20. september og 20.november. Det er åpnet for at innbyggere som ønsker det kan be om månedlig faktering av kommunale avgifter.

11. Eiendomsskatten skrives ut samtidig med kommunale avgifter.

12. Forskrift for kommunale vann- og avløpsgebyrer, forskrifter bygg, plan, utslipp, deling, eiendomsregistrering og seksjonering, forskrifter Halden havn, forskrifter om bryggeplasser og forskrifter om feiing og tilsyn vedtas.

13. Det brukes 140 mkr av premiefondet til betaling av pensjonspremie i HKP i 2025.